

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 466/2018-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej spoločnosťou Kanisová & Kanis Advokátska kancelária s. r. o., Ďumbierska 3F, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Matúš Kanis, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 19. ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Levice č. k. 10 P 139/2017-577 z 19. februára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti a osobnej cti podľa čl. 19. ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 P 139/2017-577 z 19. februára 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že manželstvo sťažovateľky s [REDAKOVANÉ] (ďalej len „otec“), z ktorého pochádzajú dve maloleté dcéry, a to [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloleté“), bolo rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 P 19/2015 z 31. mája 2016 rozvedené a zároveň bola týmto rozsudkom schválená rodičovská dohoda o zverení maloletých do osobnej starostlivosti matky (sťažovateľky), o podmienkach stretávania sa maloletých s ich otcom, ako aj úprava výživného.

3. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla: «Krátko po rozvode manželstva, počas trvania striedavej osobnej starostlivosti sa však prejavili skutočnosti nasvedčujúce sexuálnemu zneužívaniu dcér a z toho dôvodu Matka podala dňa 12.06.2017 Návrh na zmenu rozhodnutia o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k Maloletým deťom v časti styku Otca s Maloletými deťmi (ďalej v texte len „Návrh“) a zároveň Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia spočívajúci v zákaze styku Otca s dcérami (ďalej v texte len „Návrh z 12.06.2017“).»

Okresný súd rozhodol uznesením č. k. 10 P 139/2017-98 z 13. júla 2017 (ďalej len „uznesenie z 13. júla 2017“) tak, že otec bol oprávnený stretávať sa s maloletými výhradne za prítomnosti matky. Proti uzneseniu okresného súdu z 13. júla 2017 podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom odvolací súd rozhodol tak, že ho zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd opätovne rozhodol o návrhu sťažovateľky uznesením č. k. 10 P 139/2017-404 zo 16. novembra 2017 tak, že návrh sťažovateľky zamietol.

4. Sťažovateľka ďalej uviedla: «Matka v čase do rozhodnutia Okresného súdu nemala dostatočné dôkazné prostriedky na preukázanie rozhodujúcich skutočností. Keď Matka ale mala k dispozícii dokončené znalecké posudky [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], Matka podala opäť návrh na súd. Matka podala dňa 17.01.2018 nový Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia spočívajúceho v zákaze styku Otca s dcérami (ďalej v texte len „Návrh zo 17.01.2018“), pretože na základe dôkazov predložených v tejto veci ako aj z nich vyplývajúcich skutočností a záverov bolo a stále je nespochybniteľne potrebné, aby Okresný súd nariadil neodkladné opatrenie o zákaze styku Otca s dcérami a chránil tak Maloleté deti. Spolu s predmetným návrhom predložila i dva nové znalecké posudky, ktoré

naznačujú prítomnosť sexuálneho zneužívania dcér. Prvým posudkom je posudok súdnej znalkyne [REDAKOVANÉ] a druhým je posudok súdnej znalkyne [REDAKOVANÉ].»

Okresný súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľky zo 17. januára 2018 na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

5. Podľa názoru sťažovateľky: „Okresný súd... zamietol Návrh zo 17.01.2018 bez toho, aby sa vecou zaoberal podľa pravidiel Civilného sporového poriadku a dopustil sa tým porušenia viacerých Ústavou Slovenskej republiky chránených práv Matky ako aj Maloletých detí.

Nesprávny procesný postup súdu vidíme vo vykonávaní dokazovania a v hodnotení dôkazov Okresným súdom. Navyše, Okresný súd nesprávnym procesným postupom znemožnil klientke uplatniť jej procesné práva, a to právo na predkladanie dôkazov a právo navrhovať dôkazy a právo na správne hodnotenie dôkazov súdom, v takej miere, že došlo k porušeniu práva Matky na spravodlivý proces a práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle Siedmeho oddielu Druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky, a to tým, že Okresný súd neprihliadol na posudok súdnej znalkyne [REDAKOVANÉ], ktorý už mal k dispozícii a ktorý je v konaní najpodstatnejší a najaktuálnejší. Matka podstúpila psychologické vyšetrenie s cieľom vyvrátiť obvinenia Otca ohľadne jej psychického stavu a manipulácie Maloletých detí.

Ďalším postupom Okresného súdu, ktorým došlo k porušeniu práva na súdnu inú ochranu bol fakt, že Okresný súd taktiež vôbec neprihliadol na názor kolízneho opatrovníka ustanoveného na zastupovanie Maloletých detí, a takýto svoj postup nijakým spôsobom nevysvetlil.

Odôvodnenie napadnutého Uznesenia je výhradne citáciou podaní účastníkov konania a predošlých písomností, citáciou zákonných ustanovení, citáciou odbornej teórie k danej veci a krátkym formálnym vysvetlením, že súd zohľadňoval posudok PhDr. Piačkovej a podľa neho rozhodol, avšak bez akéhokoľvek riadneho a preskúmateľného odôvodnenia myšlienkových postupov a hodnotenia iných dôkazov Okresným súdom. Uznesenie je preto nepreskúmateľné a nezákonné.“

6. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné práva Sťažovateľky a Maloletých detí na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti a osobnej cti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky boli porušené postupom Okresného súdu Levice a vydaním Uznesenia zo dňa 19.02.2018, sp. zn. 10P/139/201 7-577.

Okresnému súdu sa vec vracia na ďalšie konanie a prikazuje sa, aby v konaní vedenom sp. zn. 10P/139/2017-577 konal nezaujato, v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku, dôsledne doplnil dokazovanie a vo veci rozhodol.

Sťažovateľke sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 1.000,- €...

Okresný súd Levice je povinný Sťažovateľke uhradiť trovy právneho zastúpenia...“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

9. Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

III.

11. V sťažnosti je výrazne oddelený petit od jej ostatných častí. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania, okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľka špecifikuje, akého rozhodnutia sa podaním sťažnosti domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany pri porušení jej zaručených práv a slobôd. To znamená, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, IV. ÚS 415/09, II. ÚS 660/2016). To zvlášť platí vtedy, ak je sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom.

12. Týmito pravidlami sa ústavný súd spravoval aj pri predbežnom prerokovaní sťažnosti. V danom prípade to znamenalo, že ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť iba v rozsahu korešpondujúcom s návrhom na rozhodnutie vo veci samej (petitom).

13. Sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

Zo sťažnosti je nepochybné, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“). Sťažovateľka v sťažnosti uviedla: „Voči Uzneseniu Okresného súdu... Matka podala Odvolanie dňa 12.03.2018.

Dňa 06.06.2018 bolo právnenému zástupcovi Matky doručené Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 24. mája 2018, sp. zn. 7CoP/22/2018 – 724... ktorým súd zrušil Návrh zo 17.01.2018 a konanie zastavil.“

14. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom uznesení okresného súdu, keďže odvolanie predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

Ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o sťažnosti je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09, II. ÚS 330/2018). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

15. Nad rámec uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka zastúpená kvalifikovaným advokátom ako porušovateľka svojich základných práv označila okresný súd, pričom v sťažnosti tiež uviedla: „Keďže máme za to, že v danom prípade sa nejedná o prekážku právoplatne rozhodnutej veci, Matka podala dovolanie voči Uzneseniu Odvolacieho súdu dňa 27.07.2018 s cieľom domôcť sa Ústavou Slovenskej republiky garantovaných práv Matky a Maloletých detí, ktoré boli porušené Okresným súdom a Odvolacím súdom.“

S ohľadom na skutočnosť, že sťažovateľka podala dovolanie, ústavný súd konštatuje, že prijatím sťažnosti na ďalšie konanie by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – Najvyšší súd Slovenskej republiky a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014,

III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len veľmi ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (m. m. II. ÚS 294/2018).

16. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia. Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľky ako celok odmietol, o ďalších nárokoch v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2018